До питання про «життєвий цикл» електронного документа

Ірина Тюрменко

Кафедра історії та документознавства, Національний авіаційний університет, УКРАЇНА, м.Київ, просп. Космонавта Комарова 1;
e-mail: azap@voliacable.com, tira@nau.edu.ua

Abstract – In this paper we consider the approaches to the definition of electronic document "life cycle" as a condition of advanced electronic document management system development.

Ключові слова – електронний документ, «життєвий цикл» електронного документа, електронний документообіг.

I. Вступ

Електронний документ (далі – ЕД) усе більше стає невід'ємною складовою сучасного життя. Організаційно-правові засади функціонування та використання ЕД визначені у ряді нормативно-законодавчих актів та стандартів України. Однак питання про визначення «життєволго циклу» ЕД досі залишається дискусійним.

II. Основна частина

Під «життєвим циклом» ЕД слід розуміти рух документа від набуття ним функціональних властивостей до його поширення/знищення/ зберігання. Система електронного документообігу (далі – СЕД) спрямована не лише на заощядження ресурсів (людських, часових, природних), а й на забезпечення швидкого та ефективного керування документаційними процесами. Електронний документ має багато переваг перед своїм паперовим аналогом. Власне електронний формат значно розширює можливості обробки документа, суттєво пришвидчуючи час його «доставки» до адресата, надаючи можливість відстежувати виконання прийнятих рішень та робити їх прозорими. Саме ЕД як основа СЕД дозволяє реалізувати електронну демократію від певної установи до країни загалом. Тому визначення етапів «життєвого циклу» ЕД має не лише спиратися на паперовий аналог, а й брати до уваги технологічні можливості та особливості автоматизованих систем управління електронною документацією.

Питання щодо визначення «життєвого циклу» ЕД обговорюється на сторінках наукових видань та наукових конференціях. В літературі розрізняють «життєвий цикл» ЕД в СЕД та електронному діловодстві. Однією з перших спроб узагальнити розробки щодо ЕД в діловодстві стали дослідження О.Лаби. Зокрема, рух ЕД в електронному діловодстві вона звела до таких основних етапів: створення ЕД, використання, оперативне зберігання, підготовка до архівування [1, с. 53].

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua

Про необхідність розробки теоретичних та практичних проблем пов'язаних із запровадженням електронного документообігу йшлося на міжнародній науково-практичній конференції «Електронний документ: актуальні завдання та практичне впровадження (життєвий цикл електронного документа)», яка відбулася у жовтні 2012 р. у Києві за участі вчених, фахівців архівних служб та установ Естонії, Латвії, Республіки Білорусь, Республіки Казакстан, Росії, США та України. Зокрема, О.Лаба розрізняючи терміни комп'ютерне діловодство, автоматизоване діловодство, електронний документообіг та електронне діловодство виділила дві складові у діловодстві: створення службових документів та організація роботи з ними. Відповідно до цього дослідниця визначила електронне діловодство як «автоматизоване діловодство з використанням сучасних документаційних систем, яке передбачає створення документів з електронним носієм інформації та автоматизовану роботу з ними» [2]. Отже, даний підхід до визначення «життєвого циклу» ЕД відображає загальну схему роботи зі службовим документом і є кроком вперед у порівнянні з попередніми розвідками дослідниці.

Провідний аналітик комп'ютерних систем ТОВ «Арт-мастер» С. Кузнєцова при розробленні оперативної схеми руху ЕД в діловодстві враховувала специфіку електроного документообігу в діловодстві та етепи життєвого циклу ЕД. С. Кузнєцова вважає, що повний цикл документа пов'язаний з трьома стадіями, це – оперативний рух, експертиза цінності та зберігання/знищення. Підхід С.Кузнєцової дозволяє сформувати функціональні вимоги до СЕД, а саму систему зробити більш гнучкою, наближеною до реалій керування документацію в установах і організаціях [3].

Висновок

Отже, при визначенні «життєвого циклу» ЕД в електронному діловодстві потрібна тісна взаємодія теоретичних розроблень та практичного досвіду для визначення алгоритму проектування СЕД, яка б контролювала та керувала рух ЕД.

Література

1. Лаба О. Електронне діловодство: проблеми та перспективи розвитку [Текст] / О. Лаба // Студії з архівної справи та документознавства. – 2011. – Т. 19. – Кн. 2. – С. 53–56.
2. Лаба О. До визначення питання електронне діловодство [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://undiasd.archives.gov.ua/oc11-12-10-2012-prez.htm.
3. Кузнєцова С. Етапи життєвого циклу оперативного електронного документа[Електронний ресурс]. Режим доступу: http://undiasd.archives.gov.ua/oc11-12-10-2012-prez.htm.

Lviv Polytechnic National University Institutional Repository http://ena.lp.edu.ua